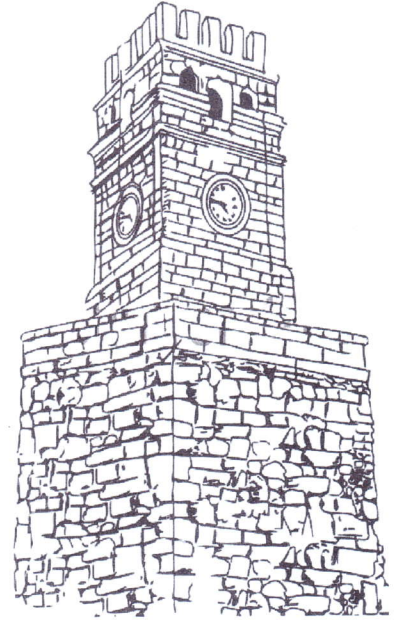
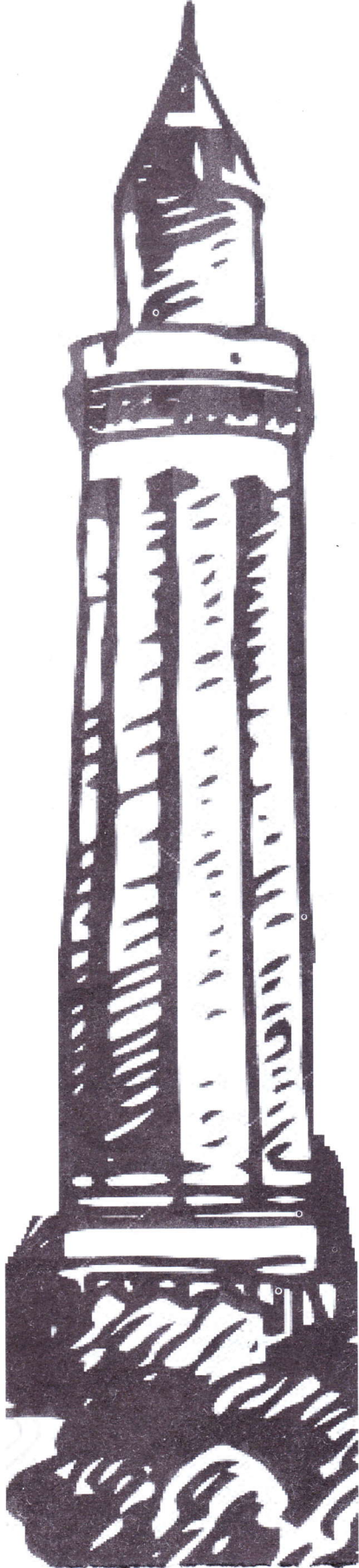

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

MART 2021 / SAYI: 80

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

MART 2021 / SAYI: 80

SAHİBİ:

MUSTAFA AKBABA
0532 575 59 50

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:

ALİ DEMİREL
0535 504 92 71

YAYIN KURULU:

HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES:

Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No: 1/2
Muratpaşa / ANTALYA
www.mustafaakbaba.com.tr
e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :

TUNAHAN OFSET & MATBAACILIK
Sinan Mh. 1254 Sk. Türkcan Psj. Z / 2
541 441 41 60 Muratpaşa / ANTALYA
tunahanofset@hotmail.com

YAYIN TÜRÜ :

Yerel - Süreli
İki Ayda Bir Yayınlanır

NEVZUHUR da yayımlanan yazılar
kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR da yayınlanan eserlere
telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR

Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR da

Yayımlanan bütün yazıların sorumluluğu
yazarına aittir. Gönderilen yazıların
yayımlanması, Yayın kurulu nun
kararına bağlıdır.

NEVZUHUR Yayınlarının tamamına
www.mustafaakbaba.com.tr adresinden
ulaşabilirsiniz.

BU SAYIMIZDA YAYINLANAN

BOŞ KALAN KOLTUK

MUSTAFA AKBABA

ANDAÇ BİR ÖZGÜR ADAM

Tarihçi ALİ DEMİREL

GEZGİNİN AYAKLARI SUYA DEĞDİ

ANDAÇ

PARALI HALK ANLATILARI VE MASAL....

Prof. Dr. ÖCAL OĞUZ

“GEL KEYFİM GEL”

MUSTAFA AKBABA

‘DALAKÇI’ KÖYÜ VE
İBRAHİM ÖZDEMİR (İHVANİ) MÜZESİ

Tarihçi ALİ DEMİREL

GECEYİ KARANLIKTAN AYIRMAK GİBİ

Prof. Dr. NURULLAH ÇETİN

“ALMİRA” NEREYE BAKSAM SEN

MUSTAFA AYVALI

GÖKYÜZÜ SÖYLEŞİSİ

ABDURRAHMAN ABIKA

Değerli NEVZUHUR dostları;

Bu sayımıza sizlere çok üzüldüğümüz bir haberi vererek başlıyoruz. Dergimiz şair-yazarlarından ve dergimizin hazırlanmasından dağıtımına kadar çok emeği geçen BEKİR KARA'yı, nam-ı diğer ANDAÇ'ı 19 Ocak 2021 günü bir kalb krizi sonucu kaybettik. Cenab-ı Allah mekanını Cennet eylesin. Mart sayımız için, ölümünden kısa bir süre önce *GEZGİNİN AYAĞI SUYA DEĞDİ* başlığıyla kaleme aldığı hikâyesini sayfalarımız arasında bulacaksınız. Sizlerin de farkedeyeceği üzere, hikâyesinin son paragrafı sanki ölümünün habercisi gibi. Ruhu için Fatih'lerinizi lütfen esirgemeyiniz.

İlk yazımız MUSTAFA AKBABA'nın olup *BOŞ KALAN KOLTUK* başlığıyla sunuluyor. Yazarımızın kaleme aldığı diğer yazısı " *GEL KEYFİM GEL* " de sayfalarımız arasında yer bulacak.

Bu sayıya ALİ DEMİREL de iki yazıyla katılıyor. Bunlardan ilki *ANDAÇ BİR ÖZGÜR ADAM* , diğeri ise *DALAKÇI KÖYÜ VE İBRAHİM ÖZDEMİR (İHVANİ) MÜZESİ* başlığıyla takdim ediliyor.

Prof. Dr. ÖCAL OĞUZ; *PARALI HALK ANLATILARI VE MASAL* , Prof. Dr. NURULLAH ÇETİN; *GECEYİ KARANLIKTAN AYIRMAK GİBİ* başlıklı yazılarıyla, MUSTAFA AYVALI ; " *ALMİRA* " *NEREYE BAKSAM SEN*, ABDURRAHMAN ABIKA; *GÖKYÜZÜ SÖYLEŞİSİ* ünvanlı şiirleriyle dergimize ayrı bir güzellik katıyorlar.

Bir sonraki sayımızda buluşabilmek umuduyla hoşça kalınız.

NEVZUHUR

BOS KALAN KOLTUK MUSTAFA AKBABA

"Her canlı ölümü tadacaktır" mealindeki Ayet-i Kerime mucibince ANDAÇ da dar-ı dünyadan bekâ âlemine irtihâl eyledi.

Yıllarca süren dostluğumuz 19 Ocak 2021 günü bir kalp krizi sonucu vefatıyla nihayetlendi. Elbette hatırası yaşamaya devam edecektir.

NEVZUHUR'un hemen her sayısında şiir veya düz yazılarıyla sizlere seslenen ANDAÇ'ın, derginin hazırlanması ve dağıtım işlerinde de emeği çok fazla idi. Mekânı Cennet olsun...

Kendisiyle tanışmamıza bir kitap satıcısı vesile olmuştu. Yıllar önceydi... Bir gün muayenehaneme kitap pazarlayan bir bey geldi. Sattığı kitaplar arasında Andaç'ın iki şiir kitabı da vardı. Her ikisini de satın aldım. Antalya'da yaşıyor olmasına rağmen tanımadığım bu şahsın şiirlerini okumak, incelemek istemişim. Kitapları pazarlayan beye, benim de şiir kitaplarımın olduğunu, bir tanesini benim adıma kendisine iletip iletemeyeceğini sordum. Memnuniyetle iletebileceğini söyledi, imzalayıp kitabı teslim ettim.

Birkaç gün sonrasının akşamıydı. Pek de erken sayılmayacak bir saatte evimin telefonu çaldı. Açtığımda karşımdaki şahıs kendisini 'Andaç' olarak tanıttı. Elinde, kendisine gönderdiğim kitabım vardı ve bana "Sitem" adını taşıyan şiirimi okuyordu. Çok etkilenmiş. Gönderdiğim kitap için teşekkür ediyor, benimle en kısa zamanda tanışmak istediğini söylüyordu. Ben de kendisini tanımaktan mutluluk duyacağımı söyleyerek telefon konuşmasını nihayetlendirdik.

Üç beş gün sonrasıydı. Muayenehanemin kapısı çalındı. Açtığımda Andaç karşımda durmaktaydı. Kitabındaki resminden hemen tanımışım. Sanki kırk yıl görüşmemiş iki dostun karşılaşması gibi sarılıp kucaklaştık.

BEKİR KARA, nam-ı diğer ANDAÇ 15 Mayıs 1947 yılında İstanbul'un Aksaray semtinde dünyaya gözlerini açar. Kökeni Karadenizlidir. Okul çağı geldiğinde

İskender Paşa İlkokulu'na gider. Ortaokulu Pertevniyal'de, Liseyi Vefa Lisesi'nde okur. Deniz Harp Okulu imtihanlarını kazandığı halde tahsiline devam etmez. Askerlik görevini Samsun'da ifâ eder. Kırk sekiz yaşına kadar İstanbul'da yaşar.

Bakın bundan sonrasını kendisi nasıl anlatıyor:

"Gençlik yıllarımda küçücük İstanbul gözümde. Sonrasında şehir büyüdü, ben küçük kaldım sokaklarında. Hiç ayrılmam sanırdım o zamanlar güzel olan şehrimden. Dile kolay, yarım asırdı paylaştığım.

Sonra öyle bir an geldi ki bir daha buluşmamak üzere elveda dedim o koca şehre. 1994'ten sonra yaşama yeniden başka bir biçimde merhaba dedim Antalya'da.

Kaleiçi'nde küçük ama kocaman hayallerimle hediyeleşme dükkânı açtım. Olayı veya kişiyi hatırlatmak için verilen 'hediye', 'yadigar' anlamında adını ANDAÇ koydum. Ve ANDAÇ diye anılır oldum. BEKİR KARA unutulur olmuştu. Sayısız insanla paylaştık yeni yaşamı. İyisiyle kötüsüyle, acı tatlı yanlarıyla günleri haftalara, ayları yıllara katlayarak geçiyor zaman..."

Antalya'dan İstanbul'u hayâl eden ANDAÇ

Andaç; sevecen, samimi, dost canlısı, hiç kimseye kötülük düşünmeyen, azla yetinen, çokla sevinmeyen, özellikle gençlere yön vermeye çalışan, onların dertlerine, sıkıntılarına bir baba şefkatiyle yaklaşıp destek olan ve onların toplum içinde iyi bir yerlere gelebilmesi için elinden gelen gayreti gösteren ulu gönüllü bir mizaca sahipti. Sıkıntısı olan birçok insanı telkinleriyle rahatlatmış, intihar noktasına gelen gençleri tekrar hayata bağlamasını bilmişti. Sanki bir öğretmen, bir psikologdu.

Andaç sevgiye, sevmeye çok önem verirdi. Bu duyguları şiirlerine de yansıtmıştır. Bunu hemen bütün şiirlerinde görürüz.

"Eyvallah" isimli şiirinde;

"....."

Biz sevgiye inandığımız için sevdik,
Bir ela göz uğruna değildir söylenenler." der.

Ve devamında;

"....."

Sevginin hesabı olmaz soframızda
Gelirsen de eyvallah
Gelmezsen de eyvallah."

diyerek ruhunun derinliğindeki güzel duyguları bizlere ustaca aktarmıştır.

Andaç'ta dostluğun ayrı bir önemi vardır. "Dostluk" adını verdiği şiirinde, dostluğu aşklarından daha da üstün tuttuğunu çok net bir şekilde ifade eder.

Toplumda görülen çarpıklıklar onu fazlasıyla üzmüştür. Bu çarpıklıkları "Üveyik Kuşu" adlı şiirinde bir üveyik kuşunun ağzından ne de güzel anlatmıştır.

Riyâkar şakşakçılara da tahammül edemez, "Özeleştir" isimli şiirinde;

"Hep düştüler yere
Hep alkışladık, ölmediniz diye
Sıra bize geldiğinde
Bir türlü ölemedik,
Hiç yaşamadığımız halde.
Yüreklerini yere attılar da
Bizse sadece karanfilleri bıraktık
Oraya buraya.
Mum yaktık
Belki kendimizi buluruz diye.
Paylaşamadık.
Ölümün de yaşamın bir parçası olduğunu
Anlayamadık."

diyerek riyakâr şakşakçıları anlamlı mısralarla tenkid eder.

Denize karşı ayrı bir ilgisi vardı ama martısı denizi sevmezdi. Şiirlerine ve düz yazılarına denize olan tutkusu hep yansımıştır. Kaleme aldığı son yazısı (hikâyesi) bile deniz üzerine kurgulanmış.

Her ne kadar Antalya'da yaşıyor ve Antalya'yı seviyor olsa da gönlü hep İstanbul'da idi. Her zaman hasretle yâd ederdi. Aksaray semtine ve hele Kızkulesi'ne

daha sıcak bir yaklaşımı vardı. Antalya'ya yerleşmesinden sonra İstanbul'a çok uzun yıllar bir daha gitmemiş, fakat sonrasında muhtelif vesilelerle iki veya üç defa gitmişti. İşte bu gidişlerinin birinde Kızkulesi'nin çevresindeki kayalardan yumruk büyüklüğünde bir taş parçasını yanında getirip onu küçük bir cam vitrinin içerisine yerleştirip çevresini de deniz kabuklarıyla süslemişti.

En büyük zevki sallanan koltuğunda piposunu tütürmektir. Ancak son yıllarda pipo içmeyi çok çok azaltmıştı.

Yeşilçam filmlerinde kötü adam rolündeki insanların adının çoğunlukla 'Bekir Kara' oluşu, kendi ismi ile örtüştüğü için canı sıkılırdı. Belki de onun için 'Andaç' ona daha sempatik geliyordu. Kendisini hep 'Andaç' olarak takdim eder, onu tanıyan pek çok insan da onun gerçek adının 'Andaç' olduğunu sanırdı. Yeşilçam filmlerinde 'Tecavüzcü Coşkun' namıyla tanınan oyuncu Coşkun Göğen'e; filmlerde neden kötü adamlara 'Bekir Kara' ismini verirler diye sorduğunda, aldığı cevap "Belli bir sebebi yok, böyle gelmiş böyle gidiyor" olmuş. Kendi aramızdaki sohbetlerde bunu birkaç defa dile getirmişti.

Andaç'ın yayınlanmış dört şiir kitabı vardır.

- 1-Andaç'ın Şiirleri (1997)
- 2-Sevginin Hesabı Olmaz Gönül Soframızda (1997)
- 3-Yaşamdan Kopmak Yoktur Çünkü Yaşam Sonsuzdur (1998)
- 4-Hiç Bilmeyeceksin (2005)

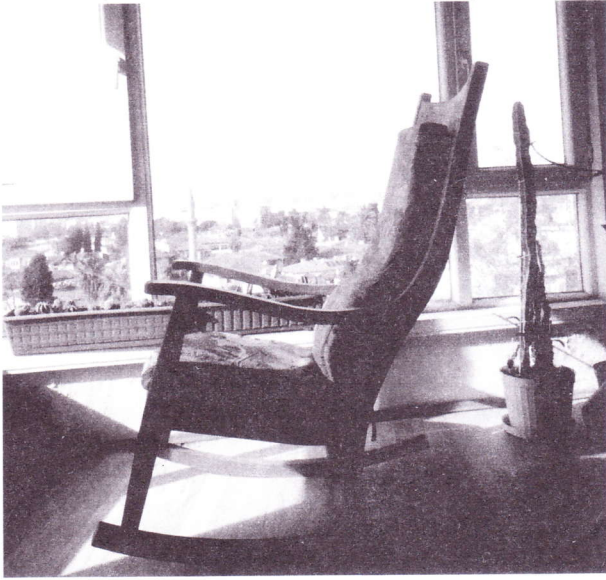
Bunların hepsi de kendi yayınıdır.

Hakkında yazılanlara gelince:

- 1-Antalya'da Güzel Bir İnsan
Yazarı: Mustafa AKBABA
Yayınlandığı yer: Popüler Antalya Dergisi
Sayı 4 (Ocak 2005)
- 2- Hiç Bilmeyeceksin
Yazarı: Yasemin ŞEN
Yayınlandığı yer: Sabah Gazetesi (08.09.2005)
- 3- Bekir KARA (ANDAÇ) ile sohbet
Konuşan: Mehmet ERÇİN
Nevzuhur Dergisi / Temmuz 2011 / Sayı :22

20 Ocak 2021 Çarşamba günü sevenleri tarafından Antalya Kurşunlu Mezarlığı'nda toprağa verilen Andaç'a Cenab-ı Allah'tan sonsuz rahmet diliyorum.

Mekânı Cennet olsun...

Boş kalan koltuk

ANDAÇ BİR ÖZGÜR ADAM

Arkadaşı ALİ DEMİREL

Andaç, bu dünyadaki serüvenini tamamlayıp, Yüce Yaratıcının yarattığı bir başka boyuta gitti. Onun aramızdan ayrılışına üzüldük; bu üzüntü sadece çok değerli bir dostumuzdan ayrılmamızın verdiği üzüntüdür. Biz biliyoruz ki o bu dünyadaki yaşantısı boyunca azığını topladı; ruhsal benliğini bilgi, bilinç ve iyiliklerle doldurdu yani boş gitmedi hatta dolu dolu gitti. Siz okuyucularımız onu yazılarından, bazılarınız da yüzyüze görüşerek tanıdınız. Onu daha yakından tanıyan arkadaşları/arkadaşlarımız da oldu. Mustafa Akbaba ve şahsım onu biraz daha yakından tanıdık. Andaç hakkındaki bildiklerimi ve anılarımın hepsini burada sayıp dökecek değilim. Yine de onun bazı özelliklerini ve bazı hatıralarımızı yazmalıyım.

Andaç'ın bence en önemli özelliği, bedenlen ve ruhen özgürlüğe tutkun olmasıydı. O yaşantısında, fikirlerinde, inancında hatta en sıradan davranışlarında bile özgürlüğünden taviz vermezdi. Örneğin küçük de olsa herhangi bir haksız eleştiri, onu umursamayan bir davranış, değer verdiği şeylere –ne olursa olsun- karşı çıkış gibi tutum ve davranış gösterenlere karşı anında, şiddetli tepki verebilirdi. Bu tutumu bile, söz konusu tutum ve davranışları, özgürlüğüne olumsuz bir sataşma gibi algılamasındandı. Yeni bir bilgi ile karşılaşmıştı, mutlaka akıl ve mantık süzgecinden geçirmeden benimsemezdi. Yani hiçbir fikre, akıma kapılarak özgürlüğünden taviz vermezdi. Bilindiği gibi özgürlüğün en önemli simgelerinden biri de denizdir. Andaç denizi çok severdi, pek çok şiirinde denizi ve denizdekileri anmıştır. Engin denizlerin her varlığını severdi; balıklarını, martılarını, çakıl taşlarını hatta denizin yosunlarını bile severdi.

Bakın **'HİÇ BİLMEMEYECESİN'** adlı şiir kitabının ön

sözünde bile denize nasıl vurgu yaparak:

"Şiirlerim yaşam denizine dalıp da çıkardığım çakıl taşları gibiydi beklentilerimin kıyısına serdiğim..." diye yazıyor.

Mustafa Akbaba'nın yerinde (muayenehanesinde), dergi çalışmaları veya sohbet için yaptığımız toplantılarda bazen Andaç durgun olurdu. Böylesi durumlarda Akbaba'yla birlikte ona takılırdık. Takılma konularımızdan biride şöyle idi: *'Hayrola Andaç, daldın gittin yine, yoksa Mısır'da Nil nehrinin batısındaki kum tepelerinin arasında Leyla'nı mı arıyorsun.'* Bu şekilde takılmamız çok hoşuna giderdi o kadar ki gülümseme ve mimikleriyle bunu belli eder ve de; *'Allah kimseyi sizin dilinize düşürmesin.'* Derdi. Aslında haklıydı, bizim Andaç'ımıza bu sözlerle takılışımız boşuna değildi. Mısırlı/Kahireli Leyla adında güzel bir kadın bir süre Antalya'da kalır. Ve Andaçla tanışır. Bir süre arkadaşlık ederler. Sonra kadın, evlenmek amacıyla Andaç'ı Mısır'a götürmek ister. Andaç bu! Kesinlikle kabul etmez. Bilir ki özgürlüğünün bir kısmı elinden gidecek, bir kıs mı da kısıtlanacak. Kendine özgü değerlerinden ödün vermek öyle mi? İşte bu bizim Andaç'a hiç uymazdı, uymadı. Söz konusu sadece Mısırlı Leyla değil, Antalya'dan da bizim Andaç'a talip olan tabiri caizse dünürücü gönderen kadınlar da oldu...

Andaç İstanbul'u çok severdi. Çocukluğu ve delidolu gençliği İstanbul'da geçmişti. İstanbul onun gönül vatanıydı. Arada bir kısa süreliğine İstanbul'a giderdi. Giderken, sevgiliye gidercesine coşku dolu yaşam sevinciyle giderdi. Dönerken, sevgiliden ayrılışın hüznü ile sonbahara girercesine dönerdi.

Andaç'ın bir başka özelliği; bütün canlıları, Yaradan'dan ötürü sevmesidir. Elinden geldiğince, yardım edilecek bir durum varsa hiç tereddüt etmeden adeta koşardı. Bir örnek vereyim: Antalya'daki Özürlüler (görme engelliler) derneğindeki kişilerle sohbet eder, onlar için şiirler okurdu. Ve onlar Andaç'ı çok severlerdi, sevmekteler...

Andaç'ı sadece bir yazıya sığdırmak mümkün değil. Ancak mutlaka yazılması gereken, benim de çok önemsedığım, onun bir başka önemli halini dile getirmeden yazıyı bitirmek istemem. Andaç'ın ruhsal etkinliği, belirgin olarak kendine has üstün özellik taşıyordu. Şöyle ki: Daha ilk karşılaştığı kişiyi, kendince inceler, yorumlar ve o kişi ile ilgili olumlu/olumsuz değerleri ortaya koyardı. Yani karşısındakini ruhen algıladı. İnanın yanıldığı çok nadirdi. Onun bu ruhsal etkinliği sadece tanımlamaktan ibaret değildi, konuşmaları ve tavırlarıyla karşısındaki kişiyi olumlu yönde etkilerdi. Bazı örnekler vereyim: Üniversiteyi kazandığı halde okumaya gitmeyen ve gitmek istemeyen, bu yüzden ailesine isyan eden bir genç Andaç tarafından ikna edilerek okula gönderildi. Üniversiteyi bitirdi ve şimdi görev başında. Yine ailesine isyan eden bir başka genç,

neredeysse ailesiyle kanlı – bıçaklı hale gelmişken Andaç onu da yola getirdi. Araları bozulan ve boşanma aşamasına gelen karı – kocadan kaç tanesini barıştırıp yeniden mutlu olmalarını sağladığı aile sayısını Andaç bile bilmemekteydi. Kanseri ve benzeri ölümcül hastalıklara yakalanmış nicelerini konuşmalarıyla ikna ederek ruhsal anlamda rahatlamalarını sağlamış belki de daha uzun yaşamalarına vesile olmuştur. Evden kaçanlardan tutun da evlenmek istemeyenlere kadar nicelerine yardımcı olmuştur, inanır sayı belirsiz. Bu yardımlar sadece Antalya ile de sınırlı değildi. Benim en çok ilgimi çeken ise, uzak bir ilden gelerek Andaç'tan yardım isteyen karı/koca, özellikle de bayan olmuştur. Boşanma arifesinde olan bu çifti Andaç öylesine etkiledi ki aradan seneler geçtiği halde hiç sorunsuz mutluluk içindeler. Söz konusu bu çift hemen her yıl ya Andaç'a gelirler ya da onu alıp kendi illerine götürüp bir hafta gibi tatil yaptırırlardı... Andaç bu konuda; ruhsal şifa ocağının bilge kamı gibiydi...

Andaç - Ali Demirel - Mustafa Akbaba

Sayın NEVZUHUR okurları, bizlerin yanı sıra dergimiz de Andaçsız kaldı. O dünyadan çok şeyi aldı götürdü ama inanın bu dünyaya bıraktıkları götürdüklerinden çok...

YÜCE YARATICININ CENNETİNDE RUHU ŞAD OLSUN

KALMADI

Kaçtım mı, yoksa kovaladım mı
Anlayamadan geçti seneler
Ey mutluluk
Ben seni tanıyamadım
Ne arıyorum hala?
Ve neden yaşıyorum?
Sevi yollarında
Zavallı olmamak içindi suskunluğum
Kalmadı artık kimse içimde
Yaşam daha da ağırlaştı
Kimsesizim, yorgunum
Hep aynı biçimde.

ANDAÇ

GEZGİNİN AYAKLARI SUYA DEĞDİ ANDAÇ

Zamanın onurlandırdığı, saçları kırışmış yaşlı adam, koca ömrünü, denizleri aydınlatmak ve gemilere yol göstermek için, denizlerin kandili sayılan deniz fenerinin bekçiliğine yaşamının adamışlığını düşünüyordu. Talihten yana şansını kaybettiği halde, yazgısına boyun eğmeyi sürdürmüş, sessizliği, insanın en büyük ama pek az bilinen hazinesi olan hiçliğini içinde saklayarak yaşamını sürüklediğine pişmanlık duymuyordu.

İlçeden gelen bir telefon yüzünden günün sıradanlığı bozulmuştu. Gelecek olan misafiri beklemek zorunda kalması, huzursuzluğunu arttırıyordu. Gittiği yerlerde hikâyeler biriktiren gezgin denilen o adamı niçin beklemek zorunda kalıyordu? Kim söylemişti yaşanan hikâyelerle dolu olduğunu? Ve niçin ona bunları anlatacağı bilemiyordu. İşin tuhafı görmüş olduğu ya da işitmiş olduğu ve bir türlü adını koyamadığı o hikâyeye nedense kafasında kurgulanmaya çoktan başlamıştı bile. Belki de içinde birikenler bu sayede dışarı çıkmak istiyor olabilirdi. Bunları düşünürken etrafını seyretmeye koyuldu.

Esinti nedeniyle suyun üzerinde döne döne yükselen beyaz renkte bir yorganı andıran sis, yoğun ve yapışkan ıslaklığıyla bunaltıcıydı. Niyetini batmaktan yana kullanan güneşin kırılan ışığıysa garip bir portakal rengi ve gri karışımına dönüşüyordu. Gece karanlığı aceleyle koşarak geldiğinde, kıyıda yapayalnız içinde izah edemediği duygular karmaşası ayaklanmış, sanki ruhu vücudundan süzülerek çıkıyor gibi, biçimi ve maddesi olmayan bir şeye dönüşüyordu.

Kumsal yaşanan, hareket eden, rüzgârın ve dalgaların etkisiyle biçim ve özellik değiştiren kumsala, kırılan dalgalar birbiri ardına devrilirken çıkardıkları gürültü sanki sessizce bir şeyler anlatmak istiyor gibiydi. Hâlbuki dalgaların sesinde asfalt bir yolu kazıyan buldozer inceliği vardı. Yabancı misafir, tedirginliğini fazla da uzatmaya fırsat vermeden, fenerin önündeki masasında otururken karşısında belirdi.

Kendini tanıtırken efendi birisi olduğunu hissetti. Gezdiği yerlerde duyduğu hikâyeleri biriktirdiğini söyledi. Yollarını anlattı, gurbetten seslendi, dile getirdi gezgin sedasını. Niyetini belirterek sohbet iznini istedi. Aynı zamanda yanında getirdiği böreği açarken, içerideki hazır olan çay ocağından çayları almaya gittiğinde; rüzgâr toplayıp biriktirdiği fısıltıları etrafa saçılırken huzursuzluğu azalmaya başlamıştı. Uzun zamandır sohbetten uzak kaldığından, gezginin verdiği sıcaklık, ezgisini anımsayıp bir türlü adını koyamadığı bir şarkı gibiydi. Çaylar yudumlanırken sohbetin kapısı aralandı.

Bekçi, denizde aya kadar uzanan gümüş ışığa bakarken; anıların fısıltıları, içinde bulunduğu anın ilk çağrışımları olarak kendiliğinden dile gelip, hikâyesi şekillenmeye başlamıştı. Tıpkı, nehir dar bir geçitten sonsuzluğa akmaya mahkûm olmuş bir canavar olsa da nihayette ya bir toprak deliğinde ya da denizde bitecek olan anılar yumağı mırıltılar eşliğinde ortalığa saçıldı.

"Deniz yürekli bir arkadaşımın başından geçen hikâyesini, onun anlattığı gibi sana aktaracağım" diyerek hikâyesine denizkızını anlatarak başladı.

-Denizkızı, güney denizlerinin masmavi sularında yaşamış. Kendini bildiğinden beri görünmez olduğunu, denizlerin koynunda saklandığını çok kişiden bir efsane gibi dinleyerek büyümüştü. Hem ona âşık hem de ondan

korkan denizcilerden de kara insanlarından da köşe bucak kaçarmış. Bir tek görünmekten çekinmediği ve korkmadığı, açık denize bir bıçak gibi uzanan Sivri burnun uçundaki deniz fenerindeki bekçiymiş. Ama diğer insanları da hep merak edermiş. Açık denizlerde köpüklerin içinde yüzerken de, derin denizlerin lacivert sularında gezerken de yüreğinde hep bu eksikliği hissedermiş. Belki de Mavi ruhlu, deniz yürekli bir denizciyi ararmış. Ama bunca zaman cesaret edip bir denizciye görünememiş. Hep korkmuş, çekinmiş insanlardan... Bazen günbatımının kızıkları arasında mavi ufuklardan kopup gelen bir gemi geçerken, o gemiyi, içindeki denizcileri gözlermiş. Cesaret edemez, yakınlarına sokulamazmış. Gemileri de, denizcileri de uzaktan anılarında biriktirir, özgür denizlerde, serin derinlerde bir başına dolaşırken o anıları düşünürmüş... Hayalleriyle gerçekler arasındaki bu uçurumun her geçen gün derinleştiğini görse de çaresizce güvensizce yürüyormuş.

Zaman zaman Ege'nin, Akdeniz'in sularının koynuna gizlenerek batık antik kentlerin yakınlarına gider, mavi suların arasından seyre dalarmış taşları, tapınakları, eski evleri, içlerinde yaşayanları düşünürmüş. O evlerde neler yaşandığını, neler olup bittiğini hep merak edermiş... Denizlerin koynunda yüzer durmuş günler, geceler boyu. Merak onu teslim alsa da, o yine de ürkekçe uzaklardan izlemiş başka dünyaları, başka hayatları... Gündüzler öğle güneşinin parıldadığı sularda, geceler yakamozların yıldız olduğu karanlık denizlerde yapayalnız geçer, tek istediği şeyin denizlerden geleceğini umut edermiş.

Bir gün, Yolu çok daha başka mavilerin içine düşmüş. Orada denizlerin perileriyle karşılaşmış. Kalabalık neşeli görünüyormuş. Hayranlıkla seyre dalmış bir süre onları. Sonra onlara yavaşça yaklaşıp sormuş;

-Deniz yürekli bir denizci arıyorum, var mıdır böyle bir denizci, varsa nerededir bilir misiniz? Bu soruyu sorduğuna kendisi de inanmamış. Periler aniden durmuşlar ve merakla bakışmışlar bu yalnız ve güzel kıza... Kısa bir sessizlikten sonra bunu ancak sivri burundaki fenerin bekçisinin bileceğini söyleyerek derinlere doğru uzaklaşmışlar. Denizkızı, vakit kaybetmeden Sivri buruna gidip fenerin bekçisine yüreğinin derinliklerindeki meçhul denizciyi soracak, yolunu aydınlatmasını isteyecekmış.

Bu arada Fenerci, hikâyesine ara verip "gezgine dönerek," şimdi de ikinci kahramanımız olan denizcinin düşüncelerinden geçenlere kulak verelim ve onu da sana tanıtayım" demiş.

Kuzeydeki gri göklü karalar ülkesinde yaşayan ama akli hep pamuk tarlası gibi beyaz bulutlarda, engin ve sıcak mavilerde olan bir denizciydi o. Hiçbir zaman karalardaki hayatı sevmemiş, istememişti. Defalarca denizlere kaçmış ama her seferinde karalar ülkesine geri dönmüştü. Giderken gözleri parlar, yüreği büyür, dönüşlerde hep hüzün çökerdi içine. Her sabah kalktığında gözü mavilere takılır, gün bitene dek kendisi başka yerde olsa da ruhu mavilerde hep asılı kalırdı. Ufak beyaz yelkenlisiyle denizlerine açıldığında ise derin bir nefes çeker, maviler içindeki aşkına kavuşmanın büyük duygularıyla dolar taşardı. Denizler ülkesine aitti ama karalar ülkesinin forsasıydı denizci. Görünmeyen ipler tarafından, yıllar içinde karalardaki devasa kayalara, taşlara farkına varmadan bağlanmıştı... Hâlbuki çocukluğundan beri denizlerdeydi, iyi bir yelkenci, usta bir denizci olacak kadar çok şey yaşamış, denizlerin koynunda, kollarında aşkı ararmış... Bu yüzden dalgaların,

rüzgârın sesini ne zaman duyup, rüzgârın esintisini saçlarında hissettiğinde kendini atardı denizlere. Aşk fısıltılarını ne zaman duysa, özlemle çağrıldığına inanırdı.

Arada bir antik şehirlere de giderdi. Oradaki taşlara dokunur, kendinden bir şeyler bulur, oralara ait olduğunu hissederdi. Atalarının genleri onu çağırdığına inanır, onların hikâyelerini, efsanelerini bilir, yaşardı hayal dünyasında. Kendi hikâyesini arardı eski yaşamların kalıntıları. Bir ipucu, bir işaret arardı kendine dair. Bir taş, bir iz, bir aşk belki de.. Yine de hiçbir zaman kendisini kara insanlarının her gün batan, acıtan, kanatan sivri dilli, sivri bakışlı hayatına ait hissetmemişti. Her zaman denizlerin o sakin, huzur dolu, yassı, yumuşak hayatının bir parçası olduğuna inanırdı. Ruhu da yüreği de gözleri de hep masmaviydi...

İnanmıştı denizkızlarının var olduğuna. Denizcinin yüreğinde içten içe büyük bir merak, dizginlenmesi olanaksız bir istek uyanmıştı yıllar içinde. Kendisi gibi içinde mavi denizlere sevdâ taşıyan, onun bağrında, ufuklar gibi ulaşılmaz sularında yaşayan, bir denizkızı olmalıydı.

Ama derdini kimseye açamıyor, kimseye konuşamıyordu. Bir gün yine denizdeyken, beyaz saçlı, beyaz sakallı, ağzında piposu, elinde oltasıyla ufak kayığında salına salına balık avlamaya çalışan yaşlı bir denizci gördü denizin ortasında. Uzaktan birbirlerine el salladılar. Yelkenlisiyle aborda edip yavaşça yanına yanaştı. Gecenin karanlığı önce kızıla sonra sarıya dönene dek sohbet edip sabahı karşılamışlardı. Gün ışıyınca ufaktan yaşlı adama;

-Balıkçı! Ben bir denizkızı arıyorum. Efsanelerde adı geçen, denizcilerin hem aşkından divane olduğu, hem de korkudan köşe bucak kaçtıkları o, mest oldukları kızıl saçlı, deniz bakışlı denizkızını arıyorum. Bilir misin nerededir?

-Evlat, Denizkızı bir efsanedir. Var mıdır yok mudur kimse bilmez. Ama öğrenmek istiyorsan bu kadar çok, bunu ancak fenerin bekçisi bilebilir. Ona sormalısın. Denizci çoktan ufuk çizgisine gözlerini dikmiş, aradığı denizkızını görmek istercesine dalıp kaybolmuştu o an... Yelkenini açarak gidip fenerin bekçisine denizkızını soracaktı. Onu bulmalı ve gözlerine bakmalıydı.

Bekçi yine bir mola esnasında gezgine dönerek, denizkızından bahsetmeye devam etti.

-Denizkızını günlerce süren yolculuğu sonunda, fenerime ulaştığını görünce gülümsedim.

-Gel denizkızı, yaklaş yanıma. Neden geldiğini biliyorum.

-Biliyor musun?

-Evet biliyorum ya. Sen, yüreği senin için çarpacak, senin gibi atacak, mavi yürekli, cesur kalpli bir denizciyi sormaya geldin değil mi?

-Evet, oldum olası korktum ben denizcilerden. Oysa içimden bir ses bir gün bir denizci bulacaksın, seni yüreğiyle saracak, gözleriyle koruyacak, sonsuza dek seni sevecek deyip durdu hep.

-Bu aradığın denizci de senin peşinde denizkızı. O da buraya seni bana sormaya geliyor. Şaşırdı denizkızı heyecanlandı da, ne diyeceğini ne yapacağını bilemedi.

Bekçi, tam o anda denizcinin beyaz yelkeniyle yaklaşarak denizkızının arkasında belirdiğini gördü.. Denizci gözleri kocaman açılmış, kader ile büyülenmişlik karışımı garip bir duygu içinde inanması zor bir ifadeyle denizkızına bakmaktaydı. Bu manzara için söylenebilecek en basit söz göz kamaştırıcı olmalıydı. Fenerin bekçisi

gördükleri karşısında gülümsedi sonra yavaşça içeri girip fenerin kapısını kapatarak gözden kayboldu. İmkânsız bir sevdayı görmezden gelirken içi sızlıyordu..

Güneşin kızılığı ufkun arkasında susayan bir beden gibi suyla buluşurken, denizci hayranlıkla gözlerini kapamadan, saçları rüzgârda uçuşan denizkızına nefes bile almadan bakıyordu. Denizkızı da batmakta olan güneşin son ışıklarının vurduğu yüzünün sarı sıcaklığında gözleri kamaşarak ve taş kesilmiş halde denizcinin gülümseyen yüzünü seyrediyordu.

Denizci daha fazla dayanamayıp dile geldi sedası.

-Karalar ülkesini terk edip çok uzaklardan geldim buralara. Karadayken soluk alamayan ruhum denizlere açılınca, deniz denen bu dışı varlığın koynuna sığınıyor, ancak o zaman nefes alabiliyordum. Ne zaman karalara geri dönsen yarım kalan aşk, mavi derinlere bırakıyordu kendini. Daha fazla dayanamadım denizkızı. Vurdum kendimi denizler ülkesine. Bundan böyle mavilerde yaşamak için kalabilecek miyim buralarda dersin?

Denizkızı, anılarının fısıltıları, zamanın ilk çağrışımları olarak dile gelip cümleleri ayaklanıverdi.

-Mavi ruhlu denizci, sen istedikten sonra kim geçebilir denizlere kavuşmanın önüne. Belli ki sen o'na aitsin, ömrün sevdanla geçsin. Bak bir gece daha başlıyor denizci. Yıldızların koynunda masmavi bir dünyanın kollarına geldin mavi sendendir artık. Şimdi bana, bizi kendine çeken fenerin bekçisini anlat denizci. Onun hikâyesi nedir acaba, kalbi nasıl atıyor?

-O, bir yanında Ege öte tarafında Akdeniz olan bir adamdır. Denizciler kadar denizci, atalar kadar ata, bir ayağı kulesine bağlı prangalı bir bilge adam. O belkide en yaşanası hayatın sahibidir. Ömrünü aşk ve denizle dolduruyor her nefes aldıkça. Tıpkı benim yapmaya çalıştığım gibi.

-Peki, bunları nereden biliyorsun nihayetinde onu ilk defa görüyorsun? Denizin, Ege'nin, yitip giden hayatların içinden doğan, aklı ve yüreği mavi sevdasıyla yaşayan gri hayatlardan kopmuş olan o adam belki de sensin. Seni şimdi daha iyi görüyorum denizci. Ait olduğun ve hissettiğin yerdesin artık.

- O deniz adamıyla sadece aynı duyguları paylaştığımızı söyleyebilirim. Ben hep bunları anlatmak istedim denizkızı. Karalar ülkesinde dinleyen olmadı. Ne zaman oraya dönsen solar, yok olurdu. Görünmez ateşten damlalar içime akar ve düştüğü yeri yakar, deler, eritir. Denizi olmayan kaptan olurum. Ufka takılı gözlerim hep kayıp aşkı arar durur.

-Sen içinden de olsa söyle masalını, denizkızı duyar mavi mırıltıları. Yüzünü maviye çevir, yalnız değilsin denizci. Mavideki denizkızında saklı olacak masalların... Keşke o masallarda güneşin batışını beraber izleyebilseydik. Bilir misin denizci; denizkızlarının yürekleri sığmaz bedenlerine, kendilerini karaya sürüklemeyecek bir denizci beklerler mavi dünyalarında. Aradıkları denizciyi bulamadıkları için kaçıp maviye saklanırlar. Mavi derinlerde birlikte kaybolup eriyebilecekleri bir denizcidir hayallerindeki. Onu özlerler tüm hayat boyu. Bu yüzdendir saklanışları, bu yüzdendir yalnızlıkları, kaçışları ve uzaklara özlemleri...

-Ayrılıyor muyuz yoksa denizkızı? Sözlerin ayrılık rüzgarları taşır gibi. Deniz neden hep hasret getirir denizciye? Dibi görünmeyen sular mı çağırır seni? Yalnızlık, hasret şimdiden üşütüyor beni, hikâyelerin sonu hep mi böyle olur? Deniz yürekli bir denizci değil miydi beklediğin? O yüreği göremiyor musun, hissetmiş

olmalıydın? Eğer yaşananlar, düzenlenmiş ve planlanmış olsaydı bundan daha büyük bir umutsuzluğa zemin hazırlanamazdı. Çıkabilecek aksiliklerin hepsi tahmin bile edilemeyecek şekilde karşımda beliriverdi.

-Benim yüreğimdekinin aynısı olan yüreğini gördüm denizci. Ondandır zaten acım! Sesim belki olmayacak, ama ufka baktığında ben yine orada olacağım deniz yürekli. Gün batımlarında ufuk çizgisi bizim Arafımız olacak. Ve denizler uykunun rüyalar getirdiği gibi yeni umutlar getirecektir. Tekrar kavuşmayı o umutları bekleyeceğiz. Elveda deniz yürekli denizci elveda... Aklım sende saklı kalsın...

-Ne diyeceğimi bilemem gözlerime. Belki uzak ufuklarda saklı sevdaları görmeye alışırlar çaresizce... Uzaklardan duyacağız nefeslerimizi... Sessizlik konuşsa... Fısıldasa aşkımızı sadece dinlesek gökleri... Uğrun açık ola denizkızı...

Fenerin bekçisi usulca gıcırdayan kapısını açıp baktığında; alarga etmiş, pruva rüzgârını önüne katan beyaz yelkenli unutulmaya yelken açmıştı. Ufka yol alırken küçüldükçe küçülen teknedeki görünmeyen denizciyi düşündü. Ve kayanın üzerinde sessizce denizcinin ardından bakan denizkızı, içi hüznü dolarak; "Ne harap bir seveda, başlamadan biten çok eski bir aşk... Ne bir daha yaşanır, ne de rastlanır..." diye mırıldandığını duydu.

Bekçi, uzun bir soluk vererek gözleri ufka takılı kalmıştı. Umarsızca denizkızına, "seni bir daha görebilecek miyim" dedi. Kayanın üzerindeki denizkızı semavi bir tablonun içinden gözlerini dikmiş bekçiye bakıyordu. Denize dalarken sadece gülümsedi. Bekçi, anıların yükünden kurtulmaya çalışırken unutacağı gülümsemeleri sürgündeydi artık.

Gezgin, oradan ayrılırken anlatılanların karşısında duygularını gizlemeye çalışıyordu. Daha önceleri hatırladığı bütün anılar ayaklanmıştı, başka bir ezginin çağrışımlarını duyar gibiydi. Beyaz yelkenli giderken niçin içinde kimse yok diyememişti, biliyordu ki bekçinin deniz yüreği, beyaz yelkenlinin kaptanıydı. Artık emindi, deniz yürekli adam, bekçinin ta kendisiydi. Vedalaşırken fenerin bekçisine; "adını sordum. Sende söyleme. Seni deniz yürekli adam olarak anacağım" diyebilirdi.

Gezgin uzaklaşırken bir an geri dönüp, güneşin ufuk çizgisinde eridiği yere baktığında koyu bir siyah kaplamıştı. Deniz kandilinin ışığı içini aydınlatamıyordu. Araf gecenin ta kendisi olmuştu.

PARALI HALK ANLATILARI VE MASAL...

Prof. Dr. ÖCAL OĞUZ

Halk anlatıları, tarihin hiçbir döneminde kâr getiren, zengin eden bir "kazanç kapısı" olmamıştır. Ama iyi ustaların, aranan sanatçıların, yetenekli anlatıcıların sözlü kültürün "profesyonellik" gerektiren bazı alanlarında kıt kanaat de olsa geçimlerini sağlamalarını mümkün kılmış, ayrıca itibar, şan ve şöhret de kazandırmıştır.

Böyle olmakla birlikte mitten efsaneye, destandan hikâyeye, fıkradan masala, tekerlemeden bilmeceye, alkıştan kargışa, atasözünden deyim, maniden türküyeye, ninniden ağıta kadar her halk anlatısı, "müşteri" ve "pazar" mantığıyla da üretilmemiştir.

Batı Hun Hükümdarı Atilla'nın huzurunda ve kazanılan zaferlerin sonrasında destanlar söyleyen ozanlar, içine doğdukları anlatı ortamının profesyonelleriydi. Bu gelenek, çağları aşarak Osmanlıya kadar gelmiş ve özellikle Garp Ocaklarında yoğunlaşmak üzere "ordu şairi" şeklinde karşımıza çıkmıştır. Öte yandan sultan, vezir, bey, paşa veya diğer zengin ve nüfuzlu kişilerin sanata yönelik himaye veya patronajı ozan ve âşıkları da içine almıştır.

Dedem Korkut'un başta Beyrek ile Banı Çiçek hikâyesi olmak üzere anlatılarında bütün toplumsal statü ve özellikleriyle karşımıza çıkardığı ozan da, hükümdarların huzurunda olduğu kadar, düğünde dernekte, bayramda seyranda sanatını icra ediyor ve geçimini bu yolla sağlıyordu.

Bir şeyhe intisap eden, bir tekkeye bağlanan ve o ortamda söylediği şiirlerle tanınan, sevilen şairlerin geçimlerinde sanatlarının da bir yeri olduğu anlaşılıyor. Ancak Yunus Emre gibi en meşhurları bile "yüz çakullu gelse bir yalıncağı soyamaz" diye şiirler söylediğine ve TEİS'e yansıyan hayat hikâyelerine göre zenginler zümresinden olmadıkları açıktır.

Daha kırsal alanlarda ve köylerde, kahvehanelerde, köy veya bey odalarında hikâye anlatan, düğün dernek kuran âşıklar, evlerinin geçim çarkını bir nevi bu ek işlerle döndürmeye çalışıyorlardı.

Matbaanın yaygınlaşmasından sonra, toplumu etkileyen savaş, deprem, cinayet gibi konuları şiir diliyle destan türünde bugünkü "üçüncü sayfa haberleri" tarzında anlatan ve bastırdıkları bu tek sayfalık manzumeleri çarşı pazar gezerek satan "destancı âşıklar" da bu şekilde geçimlerini halk anlatı kültüründen sağlıyordu.

Başta sultanlar olmak üzere devlet büyüklerinin huzurunda, düğünde, sünnette, Ramazanda bayramda, kahvehanede, mecliste perde kurup hayal oynatan hayaliler, Karagöz ustaları da evlerine ekmeği sanatları sayesinde götürüyorlardı.

Kendi özel üslup ve tarzlarıyla hikâye anlatan meddahlar da kahvehaneler başta olmak üzere, anlatı mekânlarında sanatlarından hayatlarını kazanıyorlar, en azından ek gelir elde ediyorlardı.

Doğum, sünnet, askere uğurlama, Hacca uğurlama, ölüm ve benzer yıl dönümleri başta olmak üzere pek çok vesileyle okunan mevlitlerin icracıları olan mevlithanların da belli nezaket usul ve esaslarına göre verilen, zarf içince cebe konulan teşekkür paralarından oluşan bir ek gelirleri olurdu.

Türk kültüründe cenaze törenlerinin ayrılmaz bir parçası olan ağıt, yüreği yanan yakınların bizzat kendileri tarafından yakılabileceği gibi, "ölünün arkasından yakılan ağıt sevgi göstergesidir" denilerek "ağıtçı kadınlar"dan da destek alınırdı. İyi ağıt yakan ve ölü yakınlarını iyi ağlatanların da sosyal ortamın durumuna ve ölü yakınlarının cömertliğine göre bir kazancı olurdu.

Kadınlar arasındaki düğün tefçisinin ve türkücüsünün de erkekler arasındaki ozanda olduğu gibi bir maddi karşılığı vardı. İyi yakılmış, iyi söylenmiş kına türküleriyle gelini ve annesini ağlatma başarısı gösterenler bir şekilde iltifat görürdü. Hıdırellez'de martufal manileri söyleyen usta ve aranan kadınların da bayram sevinci içinde beklentileri karşılanırdı.

Mukallitler, musahipler, söz ehli olanlar, iyi fıkra anlatanlar, meclislerin aranan kişileri idi, onlara da her mecliste itibar edilirdi ama bu işten aleni bir gelir elde etmezlerdi. Belki bey, ağa, paşa sofralarında gördükleri itibar, başka bir şekilde hayatlarına dokunurdu.

Güzel sözler, yanık türküler, acıklı hikâyeler ve tabii bol miktarda dua ve beddua dilencilerin sermayesiydi. Belki halk anlatılarından en görünür kazançları onlar elde ederlerdi.

Bunların yanında, çarşıda pazarda, kahvede odada, mecliste mekânda konuşurken söylenen atasözünün, anlatılan fıkranın sokakta oynarken kullanılan tekerlemenin, vakit geçirmek için sorulan bilmecenin ve nihayet tandır başında otururken anlatılan masalın gelenekte ve geçmişte gelir getirici bir yönü ve ortamı yoktu.

Masal anlatıcıları, daha çok aile içinde anlatıcılık rollerini sürdüren yaşlı kimseler veya yetenekli akrabalardı. Nitekim dededen, nineden toruna, anneden babadan evlada veya haladan teyzeden yeğene aktarılan nasihatın ücreti mi olurdu? Kâh tandır, kâh ocak başında, sonraları soba etrafında anlatılan masalların gelenekte diğer anlatılar gibi şu ya da bu şekilde pazarı ve piyasası yoktu.

Yeni kent, pek çok geleneksel toplanma biçimini ve anlatı türünü kaybederken, son zamanlarda masalı hatırladı. Masal şimdi büyüktün küçüğe ev içi kültür aktarımının bir parçası olmaktan çıkarak yetişkinler arası farklı bir iletişimin enstrümanı hâline geldi.

Bin-iki bin kişilik büyük tiyatro veya konferans salonlarında masal anlatan "profesyonel masalcılar" ortaya çıktı. Bu salonlar para verilerek doldurulduğuna, anlatıcılar kazançlarından memnun olduğuna göre, bir piyasanın ve arz talep ilişkisinin doğduğu anlaşılıyor.

Ancak bu yeni masal anlatıcılığının gelenekle bağının, ticari mekân ve ortamları olan ozanlık, âşıklık, meddahlık, hayalilik gibi kazanç getiren türlerle kurulması ve modern sanatların etkisiyle bir sahne performansına dönüştürülmesi, masalın geleneksel üslubunu bozmakta, özünü ve ruhunu zedelemektedir.

Geçmişte pazarı olmayan bu türü şimdi pazarlamak ve gelir elde etmek isteyenlerin önünde bir gelenek ve geçmiş olmadığı için her anlatıcı aklına geldiği şekilde pazar ve tezgâh kuruyor. Bu nedenle işin sanıyorum biraz tadı kaçtı. Ruh ve mana olarak masal, masal olmaktan çıktı.

Bu ortamda konusu korunmuş olsa da masal, "bir varmış, bir yokmuş" tekerlemesi ile başlayan "gökten üç elma düştü" denilerek sonlandırılan başka bir sahne anlatısına dönüştü.

Sürdürülebilir masal için, geleneğin gelir getiren diğer anlatı türlerinden ve modern sahne sanatlarından biraz uzaklaşılarak, masalın "nine pamukluğunda" yumuşak, sakın ve sevecen bir dille daha küçük gruplara kendi üslubunda anlatımı korunmalıdır.

Elbette masal, tiyatrodan baleye, operadan müzikale, filminden diziyeye, çizgi filminden animasyona, romandan şiire, heykelden resme veya tek kişilik stand uptan tek kişilik oyuna kadar bütün sanatların esin kaynağı olabilir. Bizim "uygulamalı halk bilimi" dediğimiz masaldan bu şekilde yararlanma da özendirilmelidir ama bu tür yararlanmaların masalın kendisi olmadığı da unutulmamalıdır.

“GEL KEYFİM GEL”

MUSTAFA AKBABA

2020 yılının son günlerinde (30 Aralık); Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri merasimi gerçekleşmiş, değişik dallarda verilen ödüller sahiplerine takdim edilmiştir. 'Vefa' Ödülünün; ölümünden 44 yıl sonra azîz hâtırasına izafeten Necmeddin OKYAY'a verilmesi ise büyük bir kadirşinaslık olmuştur.

Aşağıda, on parmağında on marifet bulunan bu değerli insan için yazacaklarımızdan önce, merasim dolayısıyla Devlet Başkanı'mızın yaptıkları konuşma içerisinde millî sanat şuurunun gelişmesi ve kökleşmesi adına söylediği altı çizilecek ifâdeleri burada tekrar etmekte faide görüyorum.

“Sanat teorilerinin çöktüğü, sanat ortamının değişime uğradığı, sanat hırsızlıklarının yüzlere vurulduğu bir çağda yaşıyoruz. Ülkemiz, dünyaya yalnızca yeni eserler sunmakla kalmayacak, geleceğin sanat mefhumlarının payandalarını da temellendirecektir. Biz o sanatçıyı bekliyoruz. Beklediğimiz o sanatçı önce kendisi olacaktır. Davasını sanatıyla ifade edecektir. Vaktini ve enerjisini dünyanın iyiliği adına ürettiği eserlerle gösterecektir. Beklediğimiz o sanatçı slogan atarak kendini göstermeye çalışmayacak, başarılarıyla dünyanın en muhteşem salonlarında ayakta alkışlanacaktır. Beklediğimiz o sanatçı, aid olduğu milleti hor görüp sürekli şikâyet etmek yerine kendi sanatını sürdürecektir. Beklediğimiz o sanatçı muhalefeti sosyal medya hesabından savurduğu siyasi polemiklerle değil, kanatlanıp uçurduğu sanatıyla gösterecektir. Bu sanatçıyı benim kadar aziz milletimin de beklediğine inanıyorum. Bu sanatçı belki evimizin çocuğudur, belki bir komşumuzdur, belki bu salondadır. Her neredeseyiz, siz ey gönül eri sanatçılar, bilin ki bu millet estetik manada küllerinden doğmak, yitik hazinesine yeniden kavuşmak için sizi bekliyor. Gelin ve geç kalmışlığımızı medeniyete yöneltin. Gelin Türkiye'nin gücüne birlikte güç katalım.”

Şimdi burada, Hezârfen Üstad Necmeddin OKYAY merhumu tanıtmak için bir kapı açalım. Milli sanat ve kültürümüze meraklı bulunan insanlarımızdan bu değerli şahsiyeti bilenler elbette vardır ama bilenlere hatırlatma, bilmeyenlere tanıtmak babından şu satırları kaleme alarak bir vefa da biz göstermiş olalım.

Ancak hemen şunu söylemeliyiz ki, aktaracağımız malûmatın kaynağı; “Önceleri hoca – talebe, sonra da baba – oğul yakınlığıyla 20 yılı aşan bir beraberliğimiz oldu” diyen değerli üstad M. Uğur DERMAN Beyefendi'nin Ömrümün Bereketi -1- adını taşıyan emsalsiz eseridir. Merhum OKYAY'ı çok yakından tanıması hasebiyle, hakkında yazılanlar için en muteber kaynak hiç şüphesiz bu eserdir.

Bizim burada yapacağımız; Ömrümün Bereketi -1- den öğrendiklerimizi özet olarak sizlere aktarmak, bazı paragrafları da aynen ictibas edip sayın M. Uğur DERMAN Beyefendi'nin kaleminden sizlerle paylaşmak olacaktır.

Üsküdar'da Toygartepesi'nde dört dönümlük bir bahçesi bulunan mütevazı bir evde 1883'de dünyaya gözlerini açan Necmeddin OKYAY, 1961 yılına kadar ömrünün büyük bir bölümünü bu evde geçirir. 1961'den 1967 senesine kadar Koşuyolu'nda bir apartman katında,

bu tarihten sonra vefat ettiği 1976 yılına kadar da Üsküdar – Doğancılar'da küçük oğlu Sâcîd Bey'in evinde yaşar. Toygartepesi'nde Şair Rûhi Sokağı 5 numarada bulunan bu ahşab evin karşı sırasındaki bir evde 'Said Paşa İmamı' lakabıyla anılan mevlidhan Hasan Rıza Efendi ikâmet etmektedir. (Mehmet Akif'in bu zatla ilgili bir şiiri "Said Paşa İmamı" başlığıyla Safahat'ın 7. Kitabında yer almaktadır.)

Hasan Rıza Efendi, 1882 yılının Eylül ayında, hiç mütadî olmadığı halde karşı komşusunun kapısını çalar, selâmdan sonra; 'Bir oğlun olacak, ismini Necmeddin koy!' diyerek yürür gider. Üsküdar Mahkeme-i Şer'iyesi'nin başkâtipliğiyle beraber babadan muntakıl Yenicami imam ve hatipliğini de sürdüren Mehmed Abdünnebi Efendi, keşfi açık komşusunun bu sözleri üstüne, o akşam rüyasında, yatak odasının penceresine bir kuyruklu yıldız konduğunu görür. Aradan dört ay kadar geçince 28 Ocak 1883 günü Mehmed Necmeddin doğar.

Küçük Necmeddin, yaşı dört sene, dört ay, dört güne eriştiğinde Osmanlı teamülüne göre ibtidai tahsili için evlerinin yakınındaki Karagazi (Karakadı) mahalle mektebine başlar ve müteakib yıllarda değişik mekteb ve hocalarla sürdürdüğü tahsil hayatı ve sonrası çok yönlü san'at ve hâfizlik alanlarındaki çalışmalarıyla renkli bir hâl alır.

Necmeddin OKYAY'a Üsküdar'daki Yeni Valide Camii'nin ikinci imameti (Babasının 1907'deki vefatıyla) intikal eder, daha sonra birinci imam ve hatib olarak bu hizmeti 40 yıl sürdürür.

OKYAY; muhtelif yazı çeşitlerinden icazet sahibi hattat, Ebrû san'atkârı, kâğıt terbiyesinde ve is mürekkebi imâlinde usta, kemenkeşlik (okçuluk) de mahir bir sporcu, mücellid, tuğrakeş, eski hattatların eserlerini toplayan ciddi bir koleksiyoner, takdir edilen bir muallimdir.

Okçuluk sporuna tutkunluğu yüzünden 1934'de çıkarılan soyadı kanunu uyarınca kendisine "OKYAY" soyadını seçer.

Burada sözü M. Uğur DERMAN Beyefendi'ye bırakalım.

“1915 yılında Cağaloğlu semtinde açılan 'Medresetü'l Hattatin' isimli öğretim müessesesine (artık yazdığı hat levhaları sağda solda görülmeye başlayan) genç Necmeddin'i hoca olması için, müdür Arif Hikmet Bey (vefatı:1918) davet etmiş. Fakat gittiğinde kendisine sormadan, yanlışlıkla talebe olarak kaydetmişler. O, buna 'Demek ki daha öğrenceklerim varmış' diyerek itirazda bulunmamış ve sülüs hattını Kamil Efendi'den (1861 – 1941) ders alarak ileriye götürmüş. Tuğrakeş Hakkı Bey'den (1873 – 1946) de celî sülüs ve tuğra öğrenmiş. Lâkin diplomasını 1918'de almazdan iki yıl evvel, 1916'da ebrû ve âhar muallimi olarak Medresetü'l-Hattatîn'e tayin edilip öğrenci yetiştirmeğe başlamış. İşte o sıralarda, medreseye gelerek kendisinden çiçekli ebrû yapmasını isteyen tanımadığı birinin arzusunı gerçekleştirmek için uğraşırken, bunda da muvaffak olmuş. Bu tarz ebrûya daha sonra 'Necmeddin Ebrûsu' adı verilmiştir.”

M. Uğur DERMAN Beyefendi, OKYAY'ın gülcülük merakını da şöyle anlatmıştır:

“Necmeddin Hoca, Tuğrakeş Hakkı Bey'le yakınlaşınca ve gülcü Şükrü Baba'yı da tanıyınca, onlardaki gülcülük merakına kendini de kaptırmıştır. Üsküdar'daki ahşab evin ulu ağaçlarla dolu 4000 m²'lik

bahçesinin bir bölümünü 1926'da gül yetiştirmeğe ayırmış ve burada 400 çeşide kadar gül yetiştirmiş, yarışmalara katılıp madalyalar almıştır. İşin asıl hoş tarafı, her gülün botanik künyelerini Latince olarak bilmesi ve gördüğü cinsi bu isimle tanımlamasıydı. Üstad'daki şu gül aşkına bakınız ki benim kendilerine mülâkî olduğum 1955 yılında bile, artık eskisi gibi meşgul olamadığı için, yine de kırk çeşid gülü kalmıştı."

Necmeddin OKYAY

Necmeddin OKYAY'ın İlâhî emir karşısında gösterdiği sabır örneğini de yine M. Uğur DERMAN Beyefendi'den okuyalım:

"Üç oğlu içinde müstesna san'atkarlığıyla dikkat çeken oğlu Sâmî'nin henüz 22 yaşındayken peritonitten vefatı, Necmeddin Hoca'yı hayli sarsar, lakin 'Bakî kalanın ancak Allah olduğu' inancıyla teselli bulur. Sâmî'nin Yeni Cami'deki cenaze namazını, imamete geçip de kıldıрмаğa baba olarak nasıl dayanabildiğini kendilerine sormak gafletime Hoca'nın cevabını unutamam: - Resûlullah, ciğerparesi İbrahim'in namazını kıldıрмаğa nasıl dayanabildiyse, öyle!-"

Necmeddin OKYAY'ın 1916'da Medresetü'l-Hattatin kadrosunda başlayan hocalığı, buranın kapatılmasıyla 1929'da Şark Tezyîni San'atlar Mektebi adını alarak sürdüren yeni müesseselerde; nihayet 1936'dan itibaren Devlet Güzel San'atlar Akademisi'nin Türk Tezyîni San'atları Şubesinde devam eder, 1948'de yaş haddinden emekliye ayrılır. Ancak emekli de olsa evini her zaman meraklı talebeye açık tutar.

Osmanlı topluluğunda mütad olan şifâhî kültürü bütün nükteleriyle aktarmanın çok başarılı bir temsilcisi olan Necmeddin OKYAY'a, Batıda namını duyan ilâhiyat ve şarkiyat âlimleri, İstanbul'a geldiklerinde ziyaretine uğrarlar. Bunlardan Prof. Dr. Muhammed Hamîdullah, hocayla görüşmesinden sonra gıyabında; 'Bakiyyetü's-sâlihîn' (Sâlih kişiler zümresinin son kalıntılarından) diyerek, hakkındaki düşüncesini böyle dile getirir.

Necmeddin OKYAY
ve
M. Uğur DERMAN

Birçok hüneri nefsinde topladığı için 'Hezarfen' (Bin san'at sahibi) lakabıyla anılan Necmeddin OKYAY 5 Ocak 1976 Pazartesi sabahı bu dünyadan ayrılır. Yıllarca hizmet ettiği Üsküdar Yeni Valide Camii'nden öğle vakti kaldırılan cenazesi Karacaahmed Sultan'da oğlu Sâmî ve dokuz yıl önce kaybettiği refikası Samiye Hanım'ın yanına defnedilir.

Dolu dolu geçen bir ömür...

Mekânı Cennet olsun!...

Yine, M. Uğur DERMAN Beyefendi'den iktibas edeceğimiz bir paragrafla yazımıza son verelim.

"Ebrûcîlukda kullanılan ve Hindistan'dan geldiği için tedariki zor olan, morumsu vişneçürüğü renkli lök boyasının Mısırcarşısı'ndaki bir dükkânda bulunduğunu işiten Necmeddin Efendi bu boyanın peşine düşer. Lâkin o gün 13 Kasım 1918'dir ve 30 Ekim'de imzalanan meş'um Mondros Mütarekesini müteakip, gemilerle gelen İngiliz - Fransız kuvvetleri İstanbul'u işgale başlamışlardır. Lök boyasını temin eden ve başına bir iş gelmemesi için vapura binmeyip, sandal tutarak yabancı askerlerin arasından güçbelâ Üsküdar'a dönen Necmeddin Hoca, evine zorlukla erişir. Aradan neredeyse beş yıl geçtikten sonra, 2 Ekim 1923 günü yabancı kuvvetlerin gemilerle İstanbul'dan ayrılışını, limanı gören bahçesinden durbünle seyrederken, o neş'e ile evine girip 'Gel keyfim gel' celî ta'likini ebrûlu olarak yazar ve renkleri serperken işgal günü zorlukla bulunduğu lök boyasını da bilhassa kullanır. Tekneden çıkardığı eserini kurutup seyretmek maksadıyla önüne aldığı anda, bir yandan kahvesini yudumlarken, heyecanından fincanını 'gel keyfim gel' in üstüne döker; işte görülen lekeler bunlardır. Sanırım, Necmeddin Efendi çapında bir san'atkâr için, gelişlerinde kendisiyle beraber bütün Türkleri hüzne boğan işgal kuvvetlerine karşı, gidişlerinde bundan daha keyifli ve san'atkarca bir intikam düşünülemezdi!"

'DALAKÇI' Köyü ve İbrahim ÖZDEMİR (İHVANİ) MÜZESİ Tarihçi ALİ DEMİREL

Öncelikle İbrahim ÖZDEMİR'den başlamalıyım. Bunun sebebi şu; bu yazıda konu edilen her tarihi nesneyi bulan, derleyen, resmi kurum ve kişilerin bilgisine sunan kişidir. Paraca ve emekçe harcamaları ile bence aşağıda okuyacaklarınızın kahramanı İbrahim ÖZDEMİR'dir. Kendisi şiir de yazdığı için 'İHVANİ' mahlasını kullanmış, ben de yazı boyunca bu mahlası kullanacağım... İhvani; Kırşehir iline bağlı Mucur İlçesinin Dalakçı köyünde 1939 yılında doğmuş. Koçaş Teknik Tarım Okulunu bitirdikten sonra; çeşitli devlet üretim çiftliklerinde çalışmış ve çalışmakta iken 1970 yılında vasıfsız işçi olarak Almanya'ya gitmiş. 32 Yıl yurtdışında kaldıktan sonra 2002 yılında kesin dönüş yaparak Kırşehir'e yerleşmiş. İhvani, ülkesini ve doğduğu köyü hiç unutmamış. Kötü alışkanlıkları olmayan İhvani, çalışkan bir kişilikte olduğu için emekliliğinde boş durmayarak kendisine bazı uğraş konuları edinmiş. İşte kendisine iş edindiği konulardan

bazıları; kitap okumak ve yazmak, şiir yazmak, uygun bulunduğu her yere ağaç dikmek. Veee araştırma yaparak antika koleksiyonu yapmak... Günümüze kadar 17 adet kitabı basılmış, halen Aşıkpaşa Gazetesinde, özlü Sözler bölümünde köşe yazarlığı yapmaktadır. İhvani'nin bu yazıda ele alınan uğraş konusu, onun antika koleksiyonculuğudur.

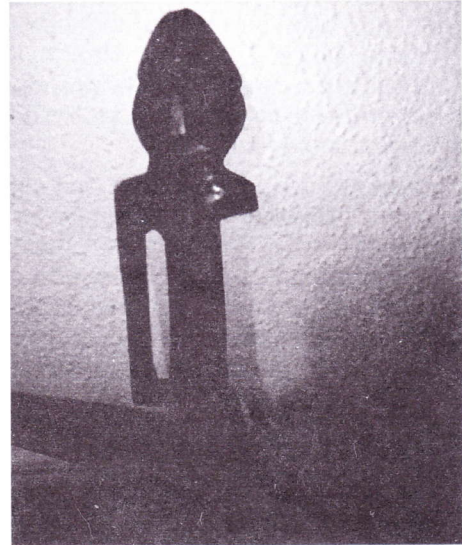
İhvani, görmeden kimsenin tahmin edemeyeceği kadar çok antik nesne bulup/satın alıp biriktirmiş. İhvani'nin elindekileri görmüş biri olarak şunu diyebilirim; elindekilerin özel öneme sahip olmaları, yalnızca sayıca çok olmalarından değil aynı zamanda antik değerleri ve kültürel değerleri bakımından da (hele bazıları) paha biçilemez nesneler olmalarındandır. İhvani üç katlı evinin tamamını müze haline getirmiş. Kendisinin ve eşinin kaldığı oda hatta konuklarının kalması için ayırdığı oda bile müze halinde. Odalardaki gerekli eşyaların yanı sıra süs eşyaları ve halılar bile antika...

İhvani Müzesi kitaplığı ve İhvani

Müzedeki binlerce eseri teker teker yazmak mümkün değil. Kısaca, tarihi dönemlere göre şöyle denilebilir: Cumhuriyet döneminde kullanılan eşyalar: Arap harfli ve Türkçe harfli kitaplar/belgeler. Kurtuluş savaşında kullanılan silahlar, kadın ve erkek giysileri vb. Osmanlı İmparatorluğu dönemine ait: Kitap, yazı, belge, para, mühür, kılıç ve silahlar, giysiler ve o çağlarda kullanılan eşyalar vb. Selçuklu İmparatorluğu dönemine ait: Seçkin eserler/nesneler, özellikle halılar dikkat çekici. Pek çok uygarlığa ait tarihi kalıntılar kapsamında, antik çağdan kalanlarla ilgili özel bir öneme sahip, Roma İmparatorluğu dönemine ait kalıntılar aşağıda ayrıntılı olarak irdelenecektir. Yine antik çağ dönemi kapsamında; Kenger (Sümer) İmparatorluğu zamanından kalma öyle bir küçük heykel var ki, İhvani onu canını korur gibi koruyor. Heykelin

fotoğrafını çekmek için raftan biraz öne çektiğimde, atıldı ve elime yapıştı, düşürürüm diye korku, kendisi çıkardı ve geri yerine yerleştirdi. İhvani'nin bu tutumu ilginç ve de doğru. Söz konusu heykel günümüzden yaklaşık altıbin yıl önceye ait bir eser! İhvani bütün biriktirdiği eserlerin hemen hepsini Kültür Bakanlığı yetkililerine göstermiş, sahte olmadıklarını belgeletmiş. İşte bu sırada o heykele 'Tanrı/Tanrıça' heykeli demişler. Batılı tarihçilerin bir kısmı, aldıkları Yanlış eğitim ve öğretim sonuncu böyle diyorlar. Diğer bir kısmı ise gerçeği bilseler bile kasıtlı olarak böyle söyleyip böyle yazıyorlar. Onların içimizdeki takipçileri de aynı sahibinin sesi durumundalar. Gerçek şu: Kenger (Sümer) uygarlığını ve devletini kuranların Türkiстанdan geldikleri Turanik bir ırk oldukları ve kullandıkları dilin Turan dilleri gurubundan olduğu, batılı aydın bilim kişileri tarafından bile kabul edilmiştir. O kadarki; Sümer dilindeki (şimdilik tesbit edilen) bin kadar sözcük, günümüzde bile kullanılmakta olan Türkçe sözcüklerdendir. Ayrıca; Sümer uygarlığını kuran Kengerlerin, Türkiстан'ın hangi bölgesinden/neresinden geldikleri bile (o çağdaki yıldız dizilimi haritasını inceleyerek) bilimce saptanmıştır... Sümer Uygarlığı kurulduktan asırlar sonra devlet yönetiminin zayıflaması sonucu, yerli halkı meydana getiren Semitik kavimlerden olan bazı kişiler yönetimde yer almışlar ve de Semitik kavimler devlet içinde etkinlik kazanmışlardır. Bilindiği gibi Semitik kavimler zaten putlara tapmaktaydılar... O heykelin gerçekte neyi ifade ettiği ve kimleri temsil ettiği tarafsız bilim kişilerince araştırılması gerekir kanısındayım. Çünkü Kengerler Tek Tanrı inancındaydı, öyle erkek ilah – dişi ilah ve onların heykelleri gibi uydurmalar olası değil...

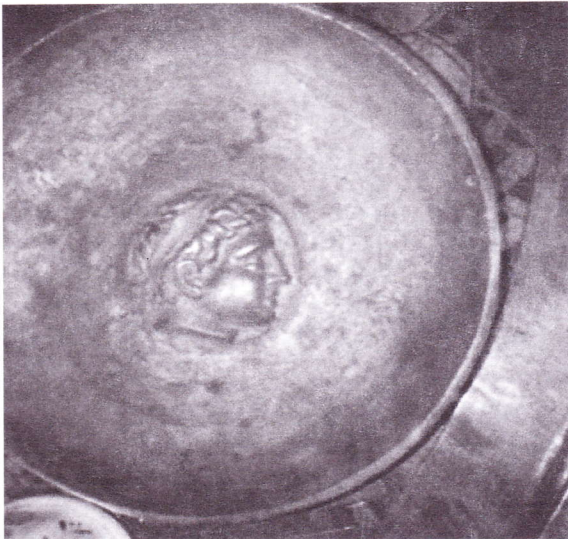

Sümer sanat heykeli

Bu kadarla bittiğini sanmayın, İhvani'nin elinde Antik çağın ötesine geçen çok değerli bir kalıntı var: İhvani tespih koleksiyonu da yapmaktadır. Yüzlerce değerli tespih toplamış biriktirmiş. Koleksiyondaki kehribar tespihlerden biri çok önemli. Kehribar; çamgiller familyasından olan pinussuccinifera çamının reçinesinden milyonlarca yılda

oluşur. Milyon dedimse küçümsemeyin, günümüzde bilimce tespit edilen en genç kehribar 20 milyon yıllık, en yaşlısı ise 320 milyon yıllık olarak belirlenmiş. Şimdi şöyle de denilebilir; kehribar ve kehribardan yapılan tespih bulunmaz/ele geçmez, az bulunur değil. Evet öyle ancak İhvani'nin kehribar tespihlerinden birinin, kehribar taşının içinde bir adet sinek/böcek fosili var! Kehribarlarda böylesi bir fosile çok nadir rastlanır. O taşı, bir ışıkla gözünüzün arasına tuttuğunuzda böcek/sinek net olarak görülmekte. Anlaşılabileceği gibi o fosil, yirmi milyon yıl ile üçyüzyirmi milyon yıl aralığında bir yaşa sahip! O sineğin/böceğin belki de soyu tükenmiştir. Yani o tespih taşına bakılınca, şu mavi gezegende milyonlarca yıl önce yaşamış bir yaratılmışın kalıntısı/fosili görülmekte!..

Şimdi gelelim Roma İmparatorluğu döneminden kalan eserlere: Bu arada kısa bir açıklamada bulunmak istiyorum, çünkü bazı okuyucularımız bilmiyor olabilirler: Roma Devleti; Türkler ve Latin topluluklarının ortaklaşa kurdukları kutlu bir toplumsal yönetim düzenlemesidir. Roma İmparatorluğunun kutsallığı / Tanrı'da kut bulmuş olması konusu ayrıntılı olarak bir başka yazıda, bu dergide serimlenecek... Roma dönemine ait kalıntılardan biri; tunçtan yapılmış bir kap. Kabin/taşağın büyüklüğü ve şekli göz önüne alındığında, yemek tabağı olarak kullanılmış olabilir veya doğrudan süs/kültürel sanat eseri olarak yapılmış olabilir. Ne amaçla yapılmış olursa olsun, üzerindeki erken Roma dönemi süsleme sanatına özgü kabartmalardan, tabağın seçkin bir sanat eseri olduğu anlaşılmaktadır. Müzedeki Roma dönemine ait önemli kalıntılardan bir diğeri de; tunçtan yapılmış, yuvarlak bir Plaket/kap ve üzerindeki kabartmadır. Kabartma, Roma Devletinin (imparatorluğunun) başkanı Sezar'ın baş kısmının sağ yan tarafından görünümü işlenmiş. Bu plaket ve diğer tarihi değerdeki arkeolojik buluntular; Roma Devletinin Anadolu'da dahi yönetimi elinde bulundurduğunun açık kanıtlarıdır...

Roma Başkanı Sezar'ın kap üzerindeki kabartması

Roma Devleti dönemine ait bir başka kalıntı ise bazılarının ezberlerini bozacak niteliktedir: Kırşehir İli il merkezinin 15 km doğusundaki Dalakçı köyünün; köy içinde, tarlalarda ve köye ait diğer arazilerde Roma dönemine ait pek çok üzeri yazılı taş da bulunmuştur. Özellikle stel denilen taşlar çoğunluktadır. Söz konusu taşların hemen hepsi Kırşehir Müzesine verilmiş. İşte bu taşlar içinde öyle biri var ki tam bir ezber bozan! Söz konusu taş 'YÖN TAŞI' olarak yontulup hazırlanmış ve üzerine, yol üzerindeki yerleşim yerlerinin adları yazılmış. Günümüzdeki, yol üzerinde hangi yerleşim yerlerinin olduğunu gösteren levhalar / tabelalar gibi. İşte söz konusu bu yön taşının üzerinde, erken Roma dönemine ait ABC ile yazılmış olan yerleşim yerlerinden birinin adının 'DALAKÇI' olarak yazıldığı saptanmış... Hani bazılarının ezberletmişler ya, bu güdümlü sesler 'Biz Türkler Anadolu'ya 1071 de geldik' diyorlar ya!.. Hayır! Biz Anadolu'da İ.Ö. de vardık, günümüzden onbin yıl önce de vardık... Bu konuda, Dalakçı'da bulunan yön taşı tek kanıt değil, daha niceleri var

Bu yazının oluşturulmasında yararlanılan kaynaklar:

- İbrahim ÖZDEMİR (İhvani)'in anlattıkları.

- Kırşehir'deki İhvani Müzesi.

- 'Kuruluşundan Günümüze Dalakçı Köyü' İ.

Özdemir, Basın Yayın Pr .Sa. Tic. Ltd. Şti. Ankara Ocak 2019

GECEYİ KARANLIKTAN AYIRMAK GİBİ

Prof. Dr. NURULLAH ÇETİN

Gece ve karanlık. Hayat ve dünya, genellikle birbirine zıt ikilikler üzerine kurgulanmıştır. Hayatı ve varlığı ancak birbirine karşıt iki unsur üzerinden okuyabilir, anlayabilir ve anlamlandırabiliriz. Onun için felsefe, düşünce, din ve bilimde düalete, tezat, mukayese, diyalektik, tez-antitez karşıtlığı gibi kavramlar çok kullanılır. "Her şey zıddıyla bilinir." İlkesi geçerli ve işlevsel bir ilkedir.

Varlık yoklukla anlaşılabilir, başlangıç sonla. Ölüm doğumla, geçicilik sonsuzlukla. Karanlık olmadan aydınlığın kıymeti bilinmez. Kötülük yoksa iyiliğin ahlaki kıymeti manalandırılmaz. Cahillik yoksa bilginin değeri fark edilemez. Çirkin varsa güzel diye bir kavram vardır. Bunlar çoğaltılabilir.

Gece ve karanlık da öyle. Bunlar aynı gibi görünse de aslında birbirine zıt iki kavram. Birbirine zıt kavramlara nasıl bir anlam ve işlev yüklenirse ona göre kıymet kazanır. Mesela gece ve gündüz kavramlarında gece olumsuz, gündüz ise olumlu bir anlamla karşılanır. Ancak yerine, zamanına ve bağlamına göre bu kavramlara farklı anlamlar yükleyerek de onları farklı bir şekilde değerlendirmek mümkündür. Bu çerçevede gece ve karanlık kavramları birbirine zıt iki kavram olarak yorumlanabilir. Geceye olumlu, karanlığa olumsuz bir anlam yükleyebilirim.

Kararmış ruhlar gece ve karanlığı birleştiriyor, aynileştiriyor, özdeşleştiriyor. Aydınlık ruhlar ise bu ikisini birbirinden ayırma idrakine sahip. Gece iyidir, verimlidir, doğurgandır. Karanlık ise öldürücüdür, çürütücüdür. Gecede karanlığı yaşamak bir felakettir. Gece, aydınlık yarınlara hazırlanmak için en uygun zemindir, fırsattır, imkândır, düşünme, sorgulama, özeleştirme, muhakeme ortamını sağlar. Durup düşünmenin en uygun zaman ve zemindir.

Karanlık ise aydınlık yarınları hayal bile edemeyecek kadar tam bir gaflet halidir. Karanlık, bütün ümidin, inanmanın, heyecanın, beklentinin, yeni bir açılımın tam bir tıkanma anıdır. Gece, anda sonsuzluğa uzanma zemini iken karanlık, anda kaybolmak, yok olmaktır. Gece uyarır, karanlık uyutur. Gece ümittir, karanlık ümitsizlik. Gece uyanık duranların kâr ettikleri bir pazar, karanlık ise tamamen zarar ve ziyan eğlencesidir.

Gece, Hz. Musa'yı karanlık da Samiri'yi çıkardı. Gece Hz. Musa'yı insanları aydınlığa ve kurtuluşa davetçi olarak üretti. Karanlık ise Samiri'yi insanların gözlerini ve ruhlarını evrensel hakikatlara kapatan bir siyah çaput parçası olarak sürdürdü. Gecedan süzülüp gelen Hz.Musa insanlara sonsuz ilahî hakikat meşalesini apaydınlık sunarken, karanlıklar içinden sinsizce çıkıp gelen Samiri yuduruk o buzağı heykeliyle ruhları kararttı.

Gece vaktinde ayakta durup Allah'ın ayetlerini okuyarak secdeye kapananlar (Al-i İmran, 113) gecede sonsuz aydınlığa yükselenlerdir. Gece karanlığında fuhuşla, zinayla, içkiyle, kumarla, zulümle, insanların hayatını karartma amaçlı şeytani tuzaklarla meşgul olanlar yerin dibine, zifiri karanlığa mahkum olanlardır. Geceyi karanlık zannedenler ya da geceyi karartanlar, her türlü karanlık işlerinin karanlıkta sonsuza dek gizli kalacağını zannederler ama bilmezler ki "Geceleyin ve gündüzün barınan her şey Allah'ındır. O, işitendir, bilendir." (En'am, 13)

İnsanlar iki bölüktür: Geceyle dirilenler ve karanlıkta yok olanlar. Gecenin sonunda aydınlık umanlar ve karanlığa ebediyyen mahkum olanlar. Geceyle hazırlananlar ve karanlıkla ölenler.

Her meselede olduğu gibi bu konunun da ilk ve son söz sahibi meseleyi veciz bir ifadeye kavuşturmuş:

"Allah, iman edenlerin dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlerin velileri ise tâğüttür. O da onları aydınlıktan karanlıklara sürükleyip çıkarır. Onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalırlar." (Bakara, 257)

"ALMİRA" NEREYE BAKSAM SEN MUSTAFA AYVALI

Daha dündü yürüdüm o Boğazköprüsü'nde
Nereye baksam her yer "sen" oluyor Almira!
Sebahattin Ali'nin "Değirmen" öyküsünde
Çifte kavrulan aşklar "can" oluyor Almira!

Bizimki öykü değil bizimkisi bir destan.
Biçilmiş bir kaftan bu, bize aynı kumaştan.
Yelden, selden ve dahi sorsunlar uçan kuştan
Giyindiğim her vakit "tan" oluyor Almira!

Örün yârin saçını örün beyaz melekler!
Ateşten imtihan bu ne yol ne yolcu bekler.
Sinemden yâre doğru kalkınca kelebekler
Her nida yüreğimde "şan" oluyor Almira!

Bir lütufsun göklerde bulutlar tüller ay'ı.
Çöllere bakıp gülü, güle bakıp dünyayı
Şems gibi diyar diyar gezdim Şam'ı, Konya'yı
Şu gönül Rumi gibi "şen" oluyor Almira!

Gecelerde seheri, deryada med-ceziri
Kraldan çok kralcı geçinen kaç veziri
Gel gör ki sabır denen aşk eylenmiş zehiri
İçtiğimde her ânım "gün" oluyor Almira!

İnceldikçe inceldi, zaman bir sis perdesi.
Bulut değil, kar değil "Ya Rab" bu neyin nesil!
Bir katrede umman mı gönülde nar tanesi?
Aşk dediğimde her yer "ben" oluyor Almira!

GÖKYÜZÜ SÖYLEŞİSİ

ABDURRAHMAN ABIKA

Bir türlü uyuyamayan şu ölüye,
Ne oldu ki gözleri donuk donuk ?
Tam da olacaktı bir derneğe üye;
Şimdi nasıl bir mezara konuk ?

Mezarlara neden çiçek dikerler ?
Yoksa mezarlar bir bahçe midir ?
Ve neden kalanlar acı çekerler ?
Yoksa ölüme geçer akçe midir ?

Kanı emen, kemiği eriten toprak,
Neden bize meyve de verir ?
Çocuklar ki semaya bakarak,
Toprağın hükmünü eritir..

Dergimizin yazarlarından değerli büyüğümüz Bekir KARA (ANDAÇ) abimizi ebedi istirahatine uğurladık. Bizim için yeri zor doldurulacak ANDAÇ abimizi, daima sevgi, saygı ve hürmetle anacağız.

Yattığın yerde dinlen abi.

Tunahan Ofset & Matbaacılık / Ersin KIZILDAĞ

ANTALYA'DA KÜLTÜR VE FOLKLORÜN İZLERİ

(Mustafa AKBABA eski Antalya'yı anlatmaya devam ediyor)

Üçkapılar'dan kasaphaneye doğru giderken, kasaphaneye gelmeden önce Belediye Fırını vardı. Bu da Antalya'nın önemli fırınlarından birisiydi. Bunu da not etmeden geçmeyelim.

Et halinin, yani kasaphanenin karşısında, şimdi Dönerciler Çarşısı namıyla anılan yerde bir sıra dükkânlar vardı. Bu sıranın ortası diyebileceğimiz bir yerden arkasındaki sokağa bağlanan bir geçit bulunurdu. Bu geçidin sağ ve solundaki dükkânlar meşhur dondurmacı İbruş'undu. Mülkü mü, kiracı mı idi bilemem ama yıllarca orada Antalyalılara güzel tadlar sundu. Sadece dondurması değil, muhallebi ve keşkülü de meşhurdu.

Bu sıra dükkânların bazılarının üst katları da vardı. Buraya, yolda kapısı bulunan dar bir merdivenle çıkılırdı.

Söz buraya gelmişken, iki meslektaşımın başlarından geçen hoş bir nükteyi anlatmadan geçmeyelim.

Bir ara diş hekimi Ertan Çağlar ve Ali Zeybek'in muayenahaneleri bu dükkân sırasının üstünde yan yana idi. Dolayısıyla muayenahanelerine yan yana iki kapıdan çıkılırdı. Bir akşam vakti, evlerine gitmek üzere kapılarını kapatırlarken aşağıda karşılaşırlar, ayaküstü yaptıkları bir sohbetle bahsetmek istedikimiz nükte gerçekleşir.

Ertan, Ali'ye; "Bu gün bir adam geldi, dişini çekecektim, anesteziyi yaptım, bekleme salonunda oyalanmasını söyledim. Sonrasında baktım adam yok olmuş. Dişini çekirmeden gitmiş." der.

Bunun üzerine Ali'nin gözleri açılır, bu söze şöyle mukabele eder:

"Bugün bana da bir adam geldi. Bana dişini iğnesiz kaçça çekebileceğimi sordu. Ben de anestezi olmadan diş çekilmeyeceğini söyledim. Ancak adam o kadar ısrarcı oldu ki def-i belâ kabilinden liste fiyatından daha aşağıya bir rakam söyleyerek dişini çektim. Ama adam gık bile demedi."

Her ikisi de gülmeye başlarlar. Durum anlaşılmıştır. Bir meslektaşımıza anesteziyi yaptıran uyanık vatandaş diğerine liste fiyatının altında dişini çekirmiştir.

Bir araya geldiğimizde zaman zaman bu hadise hatırlanır, gülüşmemize sebep olurdu.

(Devam edecek)

